

Rubriek "Opsporing en politie"

Fijnaut, C.J.C.F.

Published in:

Panopticon: Tijdschrift voor Strafrecht, Criminologie en Forensisch Welzijnswerk

Publication date:

1983

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Fijnaut, C. J. C. F. (1983). Rubriek "Opsporing en politie". *Panopticon: Tijdschrift voor Strafrecht, Criminologie en Forensisch Welzijnswerk*, 4(3), 297-301.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

I. Opsporing en politie

---

1. NIEUWE PUBLIKATIES

Ofschoon het (nog) niet is gepubliceerd mag het doctoraat waarop P. PONSAERS op 10 februari j.l. aan de K.U. Leuven promoveerde tot doctor in de criminologie, in deze rubriek zeker wel al worden vermeld. De titel van dit tweedelige proefschrift luidt: *Arbeidsinspectie en kapitalisme. Structuralistische analyse van de functie van een bijzonder strafrechtsbedelingsapparaat binnen de kapitalistische produktiewijze*. Zowel omwille van de originele aanpak als om het belang van het onderwerp zelf verdient deze studie ruime aandacht van al wie in de strafrechtelijke handhaving van bijzondere wetten is geïnteresseerd resp. hierbij is betrokken.

Bij gebrek aan andere nieuwe Belgische studies kan verder enkel nog worden gewezen op een aantal interessante buitenlandse publikaties.

Ten eerste mag het recente boek van F. PERRICK, *Politie in Nederland* (Tjeenk Wilink, Zwolle), worden genoemd. Hierin zet deze bekende commentator van de Nederlandse politie in zijn vertrouwde, formele stijl de ontwikkeling en de organisatie van het algemene politiewezen, de samenstelling van de bijzondere centrale politiediensten, en de kwestie van de politiewet uiteen. Een interessante inleiding tot het Nederlandse politiebestedel!

Op de tweede plaats dient de aandacht te worden gevestigd op een belangwekkend initiatief van D. VAN OOVEN, de directeur van het Studiecentrum voor Hogere Politieambtenaren te Warnsveld, en anderen om de traditionele juridische leerboeken voor de politie te completeren met het *Handboek politie-informatie* (Samson Uitgeverij, Alphen aan den Rijn/Brussel). In dit losbladige boek worden door een schare van deskundige medewerkers uiteenzettingen verzorgd over alerhande onderwerpen die in het beroepsleven van de politieman een belangrijke rol spelen: de rol van de politie, hulpverlening, minderheden, leiding geven, politieel sepot enz. enz.

Ten derde wil ik wijzen op het rapport *De positie van vrouwelijke surveillanten bij de gemeentepolitie te 's-Gravenhage* van de hand

van A. VERHEECKE (Ministerie van Binnenlandse Zaken, Directie Politie, Afdeling Onderzoek en Ontwikkeling). Hierin wordt verslag uitgebracht van een interessant onderzoek naar de wijze waarop vrouwen in de surveillancedienst functioneren, en dit dan in het politiekorps dat naar verhouding de meeste vrouwen in zijn gelederen telt.

Opmerkelijk is ten vierde het boek dat J.R.J. JAMMES heeft geschreven over de Franse gendarmerie, *Effective policing: the French gendarmerie* (M.C.B. Publications, Bradford, 1982). Opmerkelijk omdat het een vrij gedetailleerd overzicht verschaft van de organisatie van dit korps. Opmerkelijk omdat dit zo goed als kritiekloos gebeurt.

Tenslotte maken we nog melding van een rapport, gepubliceerd door het Studie-, Overleg- en Coördinatiecentrum van de gemeentepolitie der Provincie Antwerpen. Binnen dit S.O.C. werd een werkgroep van politieofficieren (Ch. NUYTS - J. ENGELEN - B. BERDEN - W. DE MAESSCHALK - A. LIECKENS - A. DE VOS - A. SEBREGHTS) opgericht, met als opdracht een voorstel uit te werken om de werving en de selectie van kandidaat-politieagenten te verbeteren. Het hierover pas gepubliceerde rapport bestaat uit twee delen: een administratiefrechtelijk en een technisch gedeelte.

In het eerste deel worden de formele voorwaarden tot de benoeming in de graad van politieagent besproken (K.B. van 2 april 1979).

In het technisch gedeelte komen in hoofdzaak twee aspecten aan bod, enerzijds de wijze waarop kandidaat-politieagenten kunnen gesensibiliseerd worden om te postuleren en anderzijds hoe hun selectie dient te gebeuren.

Er werd uitgegaan van de hypothese dat de werving en de selectie van kandidaat-politieagenten ondermaats zijn en dringend moeten gerevalueerd worden. De gegrondheid van deze hypothese werd bevestigd door de resultaten van een onderzoek dat bij middel van een enquête gedaan werd bij de politiekorpsen in Vlaanderen en in het hoofdstedelijk gebied.

Niet minder dan 176 gemeenten op 207 beantwoordden de enquêtelijsen (85 % respons). Uit de soms scherpe commentaren van de korpsoversten blijkt hun grote bezorgdheid i.v.m. de selectie van geschikt politiepersoneel. Bij de bespreking van de for-

mele vereisten voor het ambt van politieagent worden de rechten en de verplichtingen van zowel de gemeentebesturen als van de kandidaat-politieagenten toegelicht aan de hand van omzendbrieven en rechtspraak. De hoofdbrok van het rapport vormt de presentatie van een nieuw selectiesysteem, bestaande uit zes fasen: de lichamelijke proeven, de schriftelijke proeven, het psychologisch onderzoek, het antecedenten- en milieuonderzoek, het interview en de medische keuring.

In de bijlagen van het rapport vinden we o.a. een aantal formulieren die onmiddellijk bruikbaar zijn om de voorgestelde selectieprocedure in de praktijk toe te passen.

Het rapport kan besteld worden door storting van 340 fr. + 60 fr. portkosten op rekening: 145-0550199-74 - Werving en Selectie Politie Borgerhout - Maréestraat 1, 2200 Borgerhout.

Ch. N.

2. IN HET PARLEMENT

In de vorige rubriek werd melding gemaakt van de verwickelingen rond art. 156 Ger. W. Welnu bij de extreem-korte beraadslaging in de Senaat over het voorstel van wet tot opheffing van dit artikel op 27 januari j.l. maakte minister van Justitie GOL bekend dat hij 2 amendementen op dit wetsvoorstel had ingediend, en hierom terugzending van dit voorstel naar de commissie vroeg. Met dit verzoek werd ingestemd. De betrokken amendementen (*Parl. St.*, Senaat, 1981-82, 270, nr. 3) houden in dat de datum van de (eventuele) inwerkingtreding van de wet wordt verzet van 1 januari 1983 naar 1 september 1983, en dat de politiecommissarissen en de gerechtelijke officieren en agenten nadien, bij wijze van overgangsmaatregel, gedurende 3 jaar de procureur des Konings en zijn substituten kunnen blijven bijstaan in de uitoefening van hun ambt bij de politierechtbank.

Ook dient hier te worden aangehaald dat bij de bespreking van het wetsontwerp tot indeling van de jeugdpolitie bij de gerechtelijke politie bij de parketten in de Senaat (op 25 november j.l.) wel enkele kritische opmerkingen bij deze samenvoeging werden gemaakt, maar dat dit ontwerp nog op dezelfde dag met overgrote meerderheid van stemmen werd aangenomen (124 van de 158 aanwezige leden stemden vóór). De minister verzekerde de senatoren dat de brigades van de jeugdpolitie, die overigens maar in 13 van de 26 arrondissementen bestaan, binnen de

gerechtelijke politie als speciale onderdelen zullen worden gehandhaafd.

Verder zijn er op 18 januari in de Kamer twee wetsvoorstellen ingediend die hier vermelding behoeven.

Ten eerste heeft de heer VANDEN BOSSCHE een voorstel ingediend 'tot wijziging van artikel 14 van de wet van 2 december 1957 op de Rijkswacht' (*Parl. St.*, Kamer, 1982-83, 503, nr. 1). Deze wijziging zou ertoe moeten leiden dat er een einde komt aan de foutieve interpretatie die dit korps volgens de indiener aan het genoemde artikel en aan de artikelen van hoofdstuk II van de wet op de rijkswacht geeft. Met deze interpretatie zou deze politiemacht zichzelf 'een vrijgeleide' geven 'om los van de bevoegde bestuursoverheden in te grijpen op het vlak van de openbare orde-handhaving'. In de redactie van het artikel dat VAN DEN BOSSCHE voorstelt, wordt uitdrukkelijk gesteld dat de rijkswacht haar gewone ambtsverrichtingen vervult 'overeenkomstig de richtlijnen van respectievelijk de minister van Binnenlandse Zaken, de minister van Justitie, de minister van Landsverdediging, de Procureur-Generaal bij de Hoven van Beroep en de Auditeur-Generaal bij het Militaire Gerechtshof'.

Ten tweede werd door de heer DAMSEAUX een wetsvoorstel ingediend 'tot regeling van het beroep van particulier detective' (*Parl. St.*, Kamer, 1982-83, 493, nr. 1). Ofschoon de toelichting bij dit voorstel een aantal merkwaardige passages bevat, is het idee om de uitoefening van dit vreemde beroep aan banden te gaan leggen, zeker niet gek. In art. 2 van het voorstel worden een aantal voorwaarden opgesomd waaraan men moet voldoen om het beroep van particulier detective te mogen uitoefenen. Dit zijn o.a.: houder zijn van een getuigschrift van middelbaar onderwijs, niet veroordeeld zijn geweest tot een criminele straf en drie jaar stage hebben gevolgd bij een lid van een erkende beroepsvereniging of geslaagd zijn voor de door die vereniging ingerichte examens. Degenen die aan deze voorwaarden voldoen, mogen volgens art. 1 'het beroep van particulier detective uitoefenen, dan wel een kantoor of een agentschap openen dat zich ermee belast inlichtingen in te winnen, documenten in te zamelen of zaken of personen op te sporen, ten einde als bewijs in rechte te dienen'. Volgens art. 5 dient in de toekomst een wet 'tot oprichting van de Orde van detectives' te worden goedgekeurd.

Algezien van deze initiatieven is er de afgelopen maanden nogal wat afgepraat over het politiewezen. Dit vloeiende vooral voort uit het feit dat in het najaar nog de begrotingen

van de betrokken ministeries voor 1982 moesten worden besproken en goedgekeurd. Nu zullen enkele opmerkelijke punten uit deze besprekingen worden aangehaald. In de volgende rubriek komen de besprekingen van de begrotingen voor 1983 aan de beurt.

In zijn uiteenzetting voor de commissie van defensie over de begroting van de rijkswacht (*Parl. St.*, Senaat, 1981-82, 5, X, nr. 2) stipte de minister van Landsverdediging aan dat het in het kader van de ordehandhaving 'absoluut noodzakelijk en dringend (lijkt) de uitrusting van de rijkswacht en de middelen waarover zij beschikt in die zin aan te passen om de eenheden in staat te stellen, in de moeilijkste omstandigheden hun opdracht te vervullen'. Zo zullen o.m. 2000 nieuwe schilden en 2000 nieuwe aangezichtsbeschermers worden aangeschaft. Bij de behandeling van de personele situatie liet de minister weten dat 'niet eeuwig (kan) worden geïnnoveerd' om de personeelsproblemen op te lossen. Niettemin probeert de rijkswacht o.a. door studie van de criminaliteit 'de organisatie van de diensten met meer efficiency af te stemmen op het crimineel fenomeen', en ijvert zij, in samenwerking met andere politiediensten, voor 'het uniformeren, integreren en coördineren van de bestaande gerechtelijke documentatie'. Maar hoe dan ook, 'de strijd tegen de z.g. 'kleine criminaliteit' die nochtans direct de doorsneeburger treft (...) (wordt) als secundair objectief gerangschikt'.

Over de aanpak van de grote criminaliteit liet de minister zich niet uit. Wel antwoordde hij op een vraag van een commissielid, dat de rijkswacht participeert aan het internationale overleg m.b.t. de terreurbestrijding, dat dit korps op het stuk van het inlichtingenwerk actief met de andere diensten meewerkt, en dat het 'in België het best in staat (is) om efficiënt en snel op het gehele grondgebied tegen de terroristen op te treden'. Verder maakte hij nog bekend dat de rijkswacht tegenwoordig rechtstreekse verbindingen heeft met het *Home Office* te Londen en het *Bundeskriminalamt* te Wiesbaden. Via deze verbindingen kunnen wel gegevens over gestolen voorwerpen en voertuigen worden opgevraagd, maar géén over personen. Aan de zaak-François werd blijkens het verslag geen bijzondere aandacht geschonken; alleen 'het geval-Raes' werd zijdelings aan de orde gesteld.

De bespreking van deze begroting in de Senaat (op 29 november 1982) was vrij bitsig. De heer CUDÉLL betwistte niet dat de rijkswacht 'soit bien équipée, bien entraînée à ses tâches multiples et délicates, et qu'elle soit bien traitée', maar hij waarschuwde ervoor

dat de rijkswacht niet alleen geen staat in de staat mag worden, maar dat zij ook 'ne doit pas devenir envahissante et finir par avoir le quasi-monopole du maintien de l'ordre. Le régime démocratique implique la pluralité des services de police. Ce fut toujours la règle dans notre pays et il faut continuer à s'y tenir'. Dezelfde opvatting werd vertolkt door de heer Egelmeers: de rijkswacht mag zich niet opwerpen als een 'machtige superpolitie'; dat is hoogst ongezond in een democratische samenleving. In het bijzonder bepleitte hij de oprichting van 'een bijzondere, permanente en gemengde parlementaire commissie van kamerleden en senatoren, die het beleid inzake preventieve en repressieve politie, en inzake informatieverwerking moeten controleren'. De minister van Defensie daarentegen vond een dergelijke commissie 'overbodig'; 'de bestaande commissies van Kamer en Senaat laten het verstrekken van zeer ruime informatie toe'. En aan de verhoudingen enz. tussen de diverse politiediensten schonk de minister al evenmin veel aandacht. Hij wilde er alleen op wijzen 'qu'en matière de maintien de l'ordre, le bourgmestre dispose de très larges pouvoirs réels pour assurer cette coordination et qu'en matière de police judiciaire, cette affirmation est plus évidente encore pour les procureurs généraux'. Uitspraken als deze bewijzen m.i. weer eens hoe hard het nodig is dat de departementen van Binnenlandse Zaken en Justitie veel nauwer betrokken worden bij het algemeen beheer van de rijkswacht!

In de Kamer (op 17 december 1982) ontmoette de minister ook enige weerstand, met name van L. VAN DEN BOSSCHE, die zijn toehoorders eerst trakteerde op een wel wat langdradig betoog over rechtsorde, openbare orde en gevestigde orde, en vervolgens een aantal krachtige uitspraken deed over de inzet van de rijkswacht bij betogingen enz., over demilitarisering van de rijkswacht en over de rol van dit korps in het 'politieprobleem'. Ook het kamerlid COLLIGNON was niet bepaald zuinig met zijn commentaar. Sprekend over eventuele versterking van de rijkswacht zei hij dat hij dikwijls het gevoel had 'que ce renforcement est généralement sollicité dans le cadre d'une volonté délibérée d'assurer le maintien de l'ordre contre d'éventuels troubles sociaux et de nous entraîner dans une politique répressive dominée par des projets dits de sécurité'. Hierbij aansluitend waarschuwde hij ook voor 'une informatisation' die de privacy zou bedreigen. De afgevaardigde SUYKERBUYK hield het 'bij een specifieke, maar fundamentele opmerking, namelijk (...) de verhouding tussen

de rijkswacht en de andere politionele diensten, meer bepaald de gemeentelijke politie'. Hij pleitte m.n. voor integratie van gemeentepolitie en landelijke politie en voor herwaardering van de gemeentepolitie inzake de uitvoering van de gerechtelijke politietaak.

De minister verklaarde in zijn antwoord dan toch ook dat het probleem van de coördinatie enz. in het politiewezen geen zaak is die alleen aan de minister van Landsverdediging moet worden voorgelegd, maar hij zei er niet bij waar deze kwestie in het parlement dan wel aanhangig kan worden gemaakt. Verder voerde hij allerlei argumenten aan om de situatie van 'de drievoudige ministeriële afhankelijkheid en het militaire statuut' onaangeroerd te laten. Het voornaamste argument dat de minister in het midden bracht, was wel: 'deze situatie is historisch gegroeid en heeft sedert meer dan een eeuw haar degelijkheid bewezen'. Wel ging hij ermee akkoord 'in de toekomst te overwegen de andere voogdijministers van de rijkswacht, met name Justitie en Binnenlandse Zaken, in de budgettaire discussie te betrekken'. Wat toch al de gedachte aan een klein stapje in de goede richting is! Op 21 december werd de begroting door de leden van de regeringspartijen aangenomen.

Het verslag van de commissie voor de justitie betreffende de begroting van het Ministerie van Justitie voor 1982 (*Parl. St.*, Senaat, 1982-83, 5, VI, nr. 2) zal de lezers ervan ook ditmaal geen rode oortjes bezorgen. De enkele vermeldenswaardige punten op het stuk van de politie zijn de volgende:

- er is een voorontwerp van wet uitgewerkt in verband met de bescherming van de persoonlijke levenssfeer tegen het afluisteren en bespieden en de geautomatiseerde persoonsregistraties. De ministerraad heeft het aangenomen en thans wordt het door de Raad van State onderzocht;
- ter bestrijding van de daders van terroristische aanslagen 'zal een beperkt korps worden opgericht bestaande uit leden van de gerechtelijke politie, de rijkswacht, de algemene rijkspolitie en de veiligheid van de staat (...). Dit korps zal onder het rechtstreeks gezag staan van de vijf procureurs-generaal en inzonderheid van de deken van het college van procureurs-generaal';
- de personeelsbezetting van het Bestuur Criminele Informatie is teruggebracht van 19 naar 9 medewerkers (per 1 september 1982). De secretaris-generaal van het departement is belast met 'een toezichts- en controle-opdracht' t.a.v. dit bestuur. Volgens de minister is een van de mogelijke oplossingen 'de oprichting van een bestuur criminele in-

formatie in de ruime zin, dat onder meer de diensten van de strafwetgeving, de diensten belast met de vraagstukken betreffende de uitleveringen en de rogatoire commissies en het Bestuur Criminele Informatie zou groeperen. Deze nieuwe entiteit zou in verbinding staan met het Nationaal Instituut voor Criminalistiek';

- tenslotte is nog gesproken over de formele integratie van de jeugdpolitie in de gerechtelijke politie.

Bij de bespreking van deze begroting in de Senaat (19 november 1982) werd in het bijzonder de bestrijding van het terrorisme aan de orde gesteld. Naar aanleiding van de opmerkingen van de senatoren VAN IN en LALLEMAND dienaangaande verklaarde minister GOL vol trots 'que pour la première fois dans l'histoire des polices en Belgique, j'ai obtenu une coopération effective entre les diverses forces de police qui doivent concourir à la répression du terrorisme'.

In de Kamer (7 december 1982) werd de minister op dit punt fel aangevallen door tegenwoordiger VAN DEN BOSSCHE. Deze tegenspeler bracht met name in het midden dat de plaatsing van de 'nieuwe' inlichtingendienst onder het rechtstreekse gezag van de procureurs-generaal een 'vermenging van de repressieve en preventieve taak', een 'verwarring van bevoegdheden' impliceert, omdat 'de preventie, het inwinnen van informatie, derhalve quasi onmiddellijk gecontroleerd (zal) worden door de overheden die de repressie als taak hebben'. De minister verweerde zich met het argument dat juist voor iemand als VAN DEN BOSSCHE deze regeling geruststellend moest zijn omdat de procureurs-generaal erg bekommerd zijn om de verdediging van de rechten van het individu. Maar hiermee kon hij zijn tegenspeler niet overtuigen.

Belangrijk punt tenslotte in de bespreking van de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken voor 1983 door de commissie voor de binnenlandse aangelegenheden (*Parl. St.*, Senaat, 1981-82, 5, VII, nr. 2) is dat de minister bij deze gelegenheid onomwonden heeft verklaard dat de wettelijke grondslag van de gemeentepolitie opnieuw moet worden onderzocht en dat de gemeentepolitie 'een stevig juridisch instrument' nodig heeft. En hij voegde hieraan toe: 'In deze leemte voorzien, beschouw ik dan ook als één van mijn belangrijkste taken'. Voor een dergelijk initiatief zal de minister in het parlement overigens gehoor vinden, want in het wetsvoorstel van de heer PAQUE c.s. 'tot wijziging van titel II, hoofdstuk 1, van de gemeentewet' (*Parl. St.*, Senaat, 1982-83, 372,

nr. 1 wordt er ook van uitgegaan dat een nieuwe (?) wet op de gemeentepolitie tot stand moet worden gebracht.

3. UIT DE TIJDSCHRIFTEN

In aansluiting op hetgeen zojuist is geschreven over een wet op de gemeentepolitie kan worden verwezen naar de *Beschouwingen rond een voorontwerp politiewet* van B. BERDEN in *De Politieofficier* (1983, 1, 5-10). Het gaat hier om het voorontwerp dat is voorbereid door de Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten, en dat niet zomaar een voorontwerp is, maar het voorontwerp waarop in het parlement de laatste tijd herhaaldelijk is gezinspeeld. In hetzelfde nummer van *De Politieofficier* is trouwens eindelijk weer eens een artikel verschenen over de recherche bij de gemeentepolitie. Het is geschreven door S. ROELS, de hoofdcommissaris van politie te Antwerpen, en draagt de titel *Politie 'Opsporingen' Antwerpen*.

In de tijdschriften van de voornaamste politie-vakverenigingen wordt opnieuw veel aandacht geschonken aan de kwestie van de veiligheid van politieambtenaren. Het Nationaal Syndicaat van het Rijkswachtpersoneel somt in de *Syndicale Echo* van januari-februari de dringende maatregelen op die in dit verband moeten worden getroffen: verhoging van de sterkte, uitkering van vergoedingen bij aanslagen, verbetering van de bewapening, op peil houden van de fysieke conditie van de rijkswachters, en herziening van de bepalingen m.b.t. de wettige zelfverdediging naar het voorbeeld van de Luxemburgse regeling terzake (die in dit nummer in een vrije vertaling integraal is afgedrukt). In *Start* (december 1982), het blad van de Syndicale Federatie van de Belgische Rijkswacht, is het voorontwerp van wet tot toekenning van een bijzondere vergoeding in geval van aanslag op personeelsleden van de rijkswacht opgenomen.

Tenslotte dient nog te worden gewezen op het artikel *Openbaarheid van bestuur inzake politie en veiligheid* (*Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiekrecht*, 38, 1983, 1, 11-20), waarin opnieuw (!) een onderzoeker, in dit geval D. VERBIEST, verslag uitbrengt van zijn bedeltocht langs een aantal politieke en justitiële instellingen. Het feit dat dit reisverslag niet steeds zo accuraat is, zeker niet daar waar het gaat om de situatie in de omliggende landen, doet jammer genoeg afbreuk aan de schildering en de beoordeling van de schooierij waartoe universitaire en andere onderzoekers soms verplicht worden.

C.F.